

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 89/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., B., právne zastúpenej advokátom JUDr. P. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Liptovský Mikuláš sp. zn. ČVS: ORP-201/JP-LM-2009 z 22. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2010 doručená sťažnosť spoločnosti A., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Liptovský Mikuláš (ďalej len „vyšetrovateľ“) sp. zn. ČVS: ORP – 201/JP-LM-2009 z 22. októbra 2009.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že k porušeniu jej označeného základného práva malo dôjsť v postupe pred začatím trestného stíhania zo strany vyšetrovateľa, pričom zo sťažnosti možno ustáliť namietané skutkové okolnosti takto:

Sťažovateľka podala 9. apríla 2009 trestné oznámenie vo veci škody veľkého rozsahu pre podozrenie zo spáchania trestného činu poškodzovania veriteľa podľa § 239 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona. Zároveň si v trestnom konaní ako poškodená uplatnila aj náhradu spôsobenej škody.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-201/JP-LM-09 z 22. októbra 2009 bolo trestné oznámenie podľa § 197 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietnuté s uvedením, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania ani na odovzdanie veci, ani na odloženie veci.

Proti uzneseniu vyšetrovateľa podala sťažovateľka v zákonnej lehote sťažnosť. V nej žiadala, aby boli vykonané vyšetrovacie úkony navrhnuté v trestnom oznámení, aby bolo rozhodnutie vyšetrovateľa zrušené a uložené začať trestné stíhanie.

Uznesením č. k. 1 Pn 433/09-4 z 18. decembra 2009 prokurátor Okresnej prokuratúry L. (ďalej len „prokurátor“) sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa zamietol ako nedôvodnú.

Podľa názoru sťažovateľky prokurátor «(...) nenariadil vyšetrovateľovi(...) aby vykonal navrhnuté dôkazy, neposúdil dôsledne námietky, resp. nevyvrátil skutočnosti uvádzané poškodeným v jeho sťažnosti(...)

Naopak dozorujúci prokurátor odsúhlasil len všeobecne postup vyšetrovateľa a stotožnil sa s jeho obsahom, pričom vôbec nevyvrátil argumenty uvádzané poškodeným v sťažnosti, t. j. nevyjadril sa k nedostatočne vykonanému dokazovaniu, k jednotlivým znakom skutkovej podstaty spojenej s faktami uvádzanými poškodeným o insolvenčii, veriteľoch, ani k právnym záverom, ktoré sú nesprávne a predčasné pre nepokračovanie dokazovania, ktoré sa malo potvrdiť vo vyšetrovaní (insolvenčia, množstvo veriteľov), dozorujúci prokurátor sa namiesto hodnotenia jednotlivých znakov skutkovej podstaty prečinu zvýhodňovania veriteľa venoval obhajobe vyšetrovateľa ako aj spoločnosti T., a. s.,

že táto nie je insolventná, lebo má majetok (čo je právne irelevantné pre posúdenie skutkovej podstaty a to v rozhodnom čase) a nie v súčasnosti.“

Uznesenie prokurátora nadobudlo právoplatnosť 18. decembra 2009.

Na základe takto ustáleného skutkového stavu má sťažovateľka za to, že uznesením vyšetrovateľa bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ústavy, pričom už „(...) vyčerpal všetky opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov(...)».

Sťažovateľka napokon navrhuje, aby ústavný súd jej ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby následne nálezom takto rozhodol:

„Okresné riaditeľstvo PZ(...) uznesením č. ČVS: ORP-201/JP-LM-09 zo dňa 22. 10. 2009, ktoré potvrdila Okresná prokuratúra(...) uznesením pod č. 1 Pn 433/09-4 zo dňa 18. 12. 2009 porušili základné právo spoločnosti A., s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Okresného riaditeľstva PZ(...) a Uznesenie Okresnej prokuratúry(...) sa v plnom rozsahu zrušujú a vec sa vracia späť na ďalšie konanie(...)

Spoločnosti A., s. r. o. sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 1.660,- Eur a jej právnenému zástupcovi(...) náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 303,31 Eur, ktoré je Okresné riaditeľstvo PZ(...) povinné zaplatiť tejto spoločnosti a jej právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľka napadla uznesenie vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-201/JP-LM-2009 z 22. októbra 2009 o odmietnutí jej trestného oznámenia, a tým malo dôjsť k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V postupe pred začatím trestného stíhania podľa prvej hlavy druhej časti Trestného poriadku dozor nad zachovaním zákonnosti vykonáva prokurátor (§ 230 a nasl. Trestného poriadku), ktorý je oprávnený zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta [policajtom treba rozumieť aj vyšetrovateľa podľa § 10 ods. 8 písm. a) Trestného poriadku],

ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami [§ 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku]. Sťažovateľka v danom prípade proti uvedenému rozhodnutiu vyšetrovateľa podala riadne a včas opravný prostriedok (sťažnosť), o ktorom rozhodol nadriadený orgán, teda okresná prokuratúra. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať uznesenie vyšetrovateľa, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmala okresná prokuratúra, ktorá rozhodla o sťažnosti sťažovateľa proti uvedenému uzneseniu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k rozhodnutiu vyšetrovateľa) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Napriek tomu, že sťažovateľka označila ako odporcu len Okresné riaditeľstvo Policajného zboru L., v sťažnostnom návrhu na vydanie rozhodnutia (petite sťažnosti) žiada zrušiť aj uznesenie prokurátora č. k. 1 Pn 433/09-4 z 18. decembra 2009. Z tohto dôvodu bolo potrebné rozhodnúť aj o takto namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého

konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (mutatis mutandis IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03). Podnet (opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Použitie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05). Zo sťažnosti nevyplýva, že sťažovateľka podala podnet podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre na preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry pri vybavovaní jej sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa. Okrem toho sťažovateľka, ktorá je zastúpená advokátom, neuviedla žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala ospravedlnenie nevyužitia všetkých právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej práv poskytuje. Sťažovateľka nie je oprávnená vyberať si orgán verejnej moci, ktorý jej má poskytnúť ochranu označených porušení základných práv. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľka, ak sa domnieva, že označené orgány činné v trestnom konaní porušili jej (ňou označené) základné práva, nevyužila (hoci mohla a mala využiť) tie právne prostriedky, ktoré zákon účinne poskytuje na ochranu jej práv voči rozhodnutiam ňou označených orgánov činných v trestnom konaní. Až po ich vyčerpaní by mohla prípadne vzniknúť, ak by boli splnené aj ostatné ústavné a zákonné predpoklady, právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity). Vychádzajúc z týchto právnych názorov a skutkového stavu ústavný súd aj vo vzťahu k rozhodnutiu prokurátora odmietol sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci.

3. Okrem uvedeného už ústavný súd v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že právo fyzickej, resp. právnickej osoby na začatie trestného konania voči označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00). Tieto závery je možné v danom prípade vzťahovať aj na oznamovateľa v trestnom konaní, ktorý je právnickou osobou.

Ani z čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému nevyplýva v trestnom konaní právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu [mutatis mutandis rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva napr. v prípade *Helmers v. Švédsko* (rozsudok pléna z 29. októbra 1991, sťažnosť č. 1826/85, séria A, č. 212-A, ods. 29); v prípade *Perezová v. Francúzsko* (rozsudok Veľkej komory z 12. februára 2004, sťažnosť č. 47287/99, ods. 70, 71, ECHR 2004-I)].

Z týchto dôvodov rozhodnutím a postupom vyšetrovateľa a prokurátora nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, preto ústavný súd sťažnosť odmietol aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2010